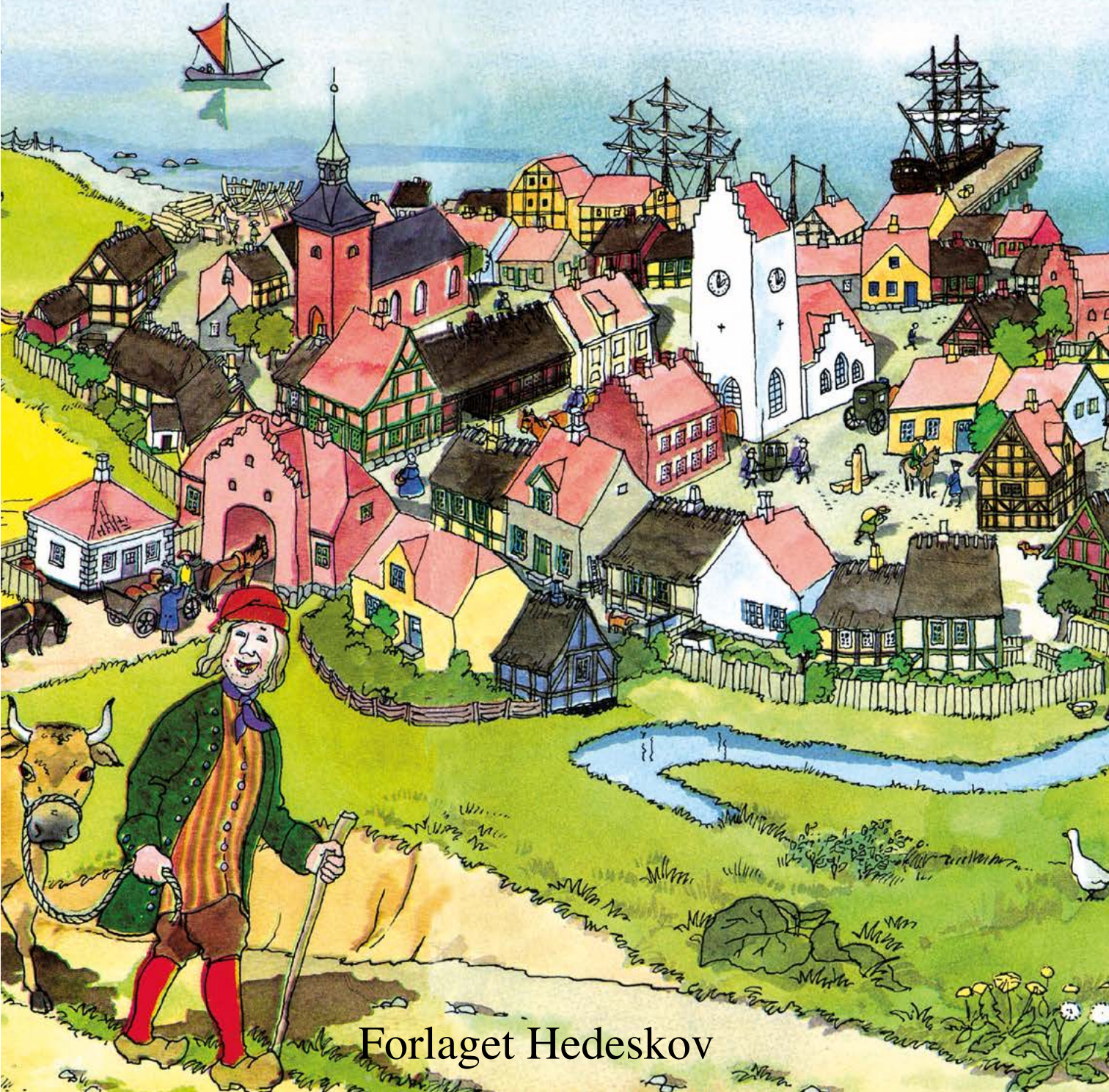

EN BY GENNEM TIDERNE

Tegninger: Stig Weimar - Tekst: Sven Skovmand

Forlaget Hedeskov

Indholdsfortegnelse

Intro	1
Idag	2
1975	4
Telefonboks, møntvaskeri	6
Bibliotek	7
Butikker	8
1925	10
Købmanden	12
Bybud og biler	13
Hjemmet	14
Børnene og tjenestepiger	15
1870	16
Marked	18
Fabrikken	20
Spanskrør og konfirmation	21
1750	22
Brønden og diligencen	24
Fattigdom og straf	25
Ildebrand	26
Vægteren	27
1550	28
Krig og plydring	30
Handel	31
Kirken	32
Heksen	33
1250	34
Byen er bygget på affald	36
Kloster og munke	37
Kirken	38
Byporten	39
Danmarkskort	40

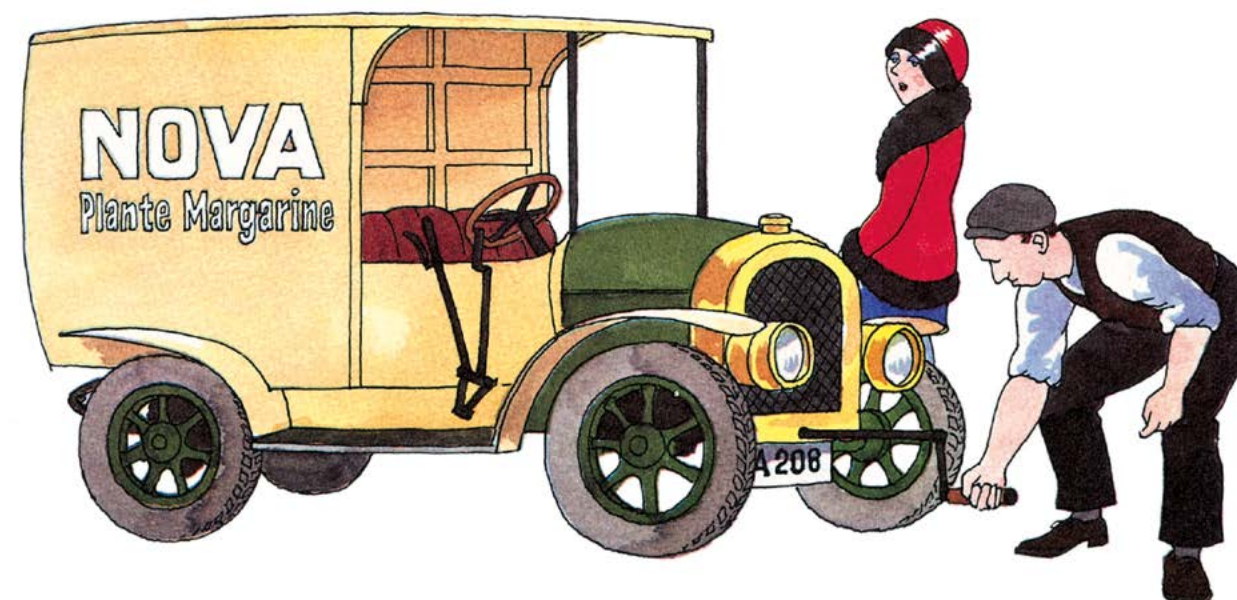

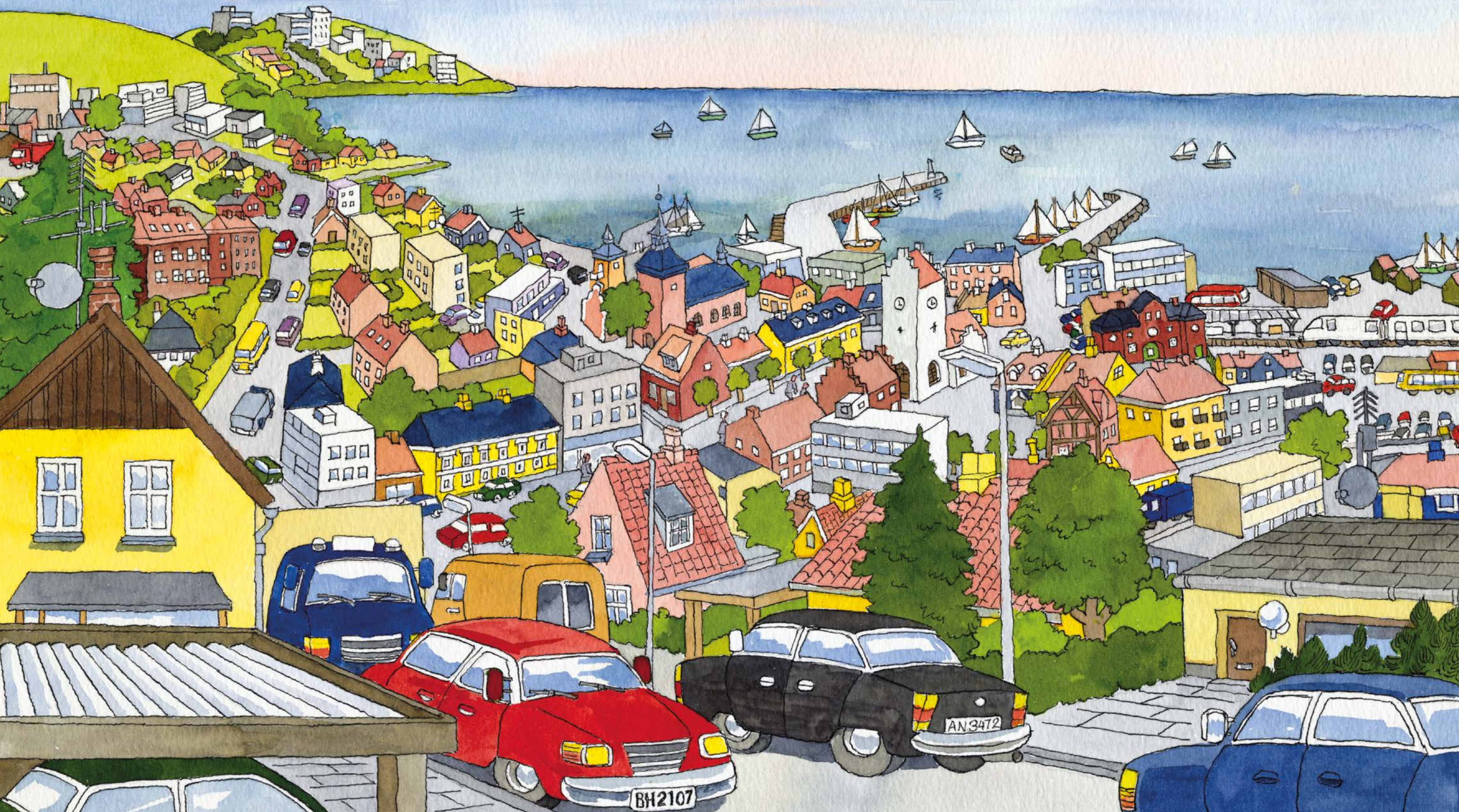
På bogens første sider ser man en dansk by, som den ser ud i dag. Derefter går man tilbage gennem tiden og ser den samme by, som den så ud i 1975, 1925, 1870, 1750, 1550 og 1250.

For hvert af disse årstal er der et billede af byen, men der er også billeder, som viser, hvordan folk levede og havde det. Man ser, hvor lidt plads, der var til en børnefamilie, hvordan børnene måtte arbejde, og hvor galt det kunne gå, hvis der udbrød ildebrand eller en fjendtlig hær angreb byen. Men man ser også de markeder og den skibstrafik, der gjorde byen til et spændende sted at være i.

Billederne rummer en mængde detaljer, som især mindreårige børn vil være begejstrede for. Men den kan også med udbytte læses af større børn – og deres forældre.

Stig Weimar er tegner og har illustreret en lang række børnebøger. Sven Skovmand er historieforfatter og har blandt andet skrevet en [Danmarkshistorie](#) og en [Verdenshistorie](#) til skolebrug.

Byer forandres hele tiden. Huse rives ned, og nye bliver bygget. I havnen ser man lystbåde, hvor der før kun lå skibe. Og der er langt flere biler end før, især når folk skal til og fra arbejde. Husene laves også om. Se bare vinduerne, hvor smukke vinduer har afløst de grimme termoruder, der kan ses i tegningen fra 1975. Og se antennerne og parabolen.

Vi tænker ikke over disse ting til daglig, for de sker jo lidt efter lidt. Men hvis vi ikke har set et sted i mange år, kan vi rigtig se, hvad der er sket. I denne bog har vi tegnet en dansk by, som den ser ud i dag, og som den måske før har set ud – i 1975, 1925, 1870, 1750, 1550 og 1250. På tegningerne kan man tydeligt se forskellene på før og nu.

I 1975 var mobiltelefonen ikke opfundet. Når man ikke var hjemme og skulle telefonere, måtte man bruge en mønttelefon, hvor man betalte med mønter for at få lov til at ringe. Tit måtte man vente på, at andre blev færdige med at bruge telefonen. Det kunne godt vare længe.

I dag har næsten alle en vaskemaskine. Men i 1975 var vaskemaskiner dyre. Mange tog derfor deres tøj til et møntvaskeri, hvor de kunne sidde og vente, til tøjet var vasket.

Computerne var store og klodsede, og de fandtes ikke i private hjem. Man kendte heller ikke til internet, så hvis man skulle have noget at vide, måtte man gå på biblioteket. Her kunne man låne de bøger, man havde brug for. Og hvis de ikke var på biblioteket, kunne bibliotekaren ringe til et andet bibliotek og få de bøger, der var brug for.

I 1925 havde man hverken supermarkeder eller selvbetjening. Købmændene fandt selv varerne frem og vejede sukker og mel og andre ting på vægten, så de kunne se, hvad der skulle betales.

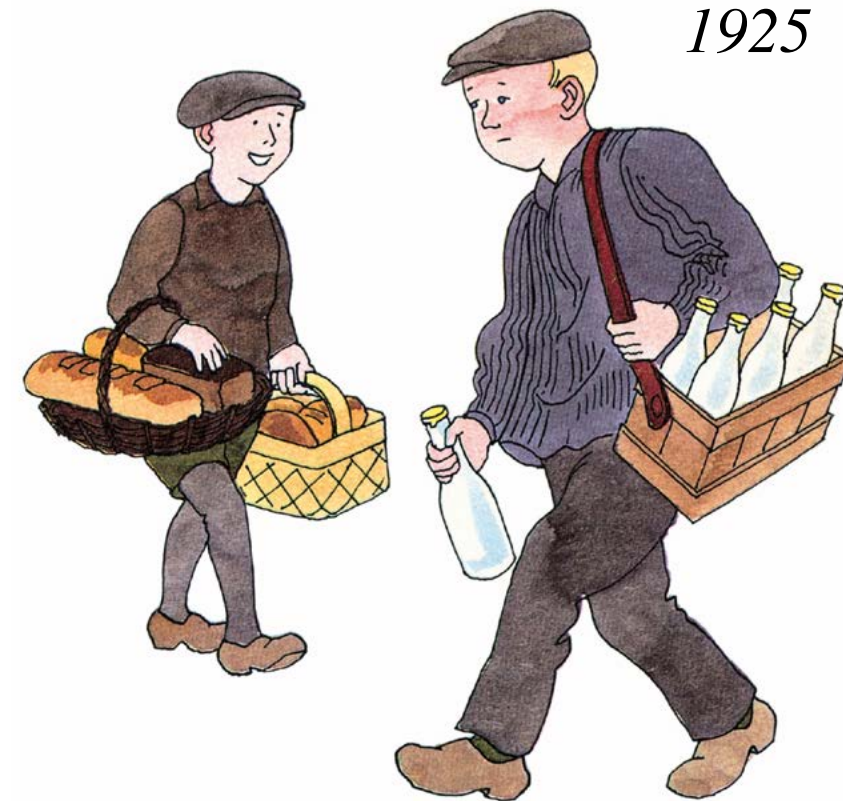
Det var spændende at komme ind i en sådan butik. Man kunne lugte kaffe fra kværnen med det store hjul, som man kan se til højre, og man fik tit lov til at smage på varerne, inden man købte dem. Børn kunne også få bolsjer af købmanden, når de hentede varer til deres forældre.

I loftet hænger bidsler til heste, som der jo var mange af. Den gule strimmel med de døde fluer er en fluefanger. Den var smurt med lim, som fluerne sad fast i.

Mange drenge måtte arbejde som bude for at skaffe penge til familien.

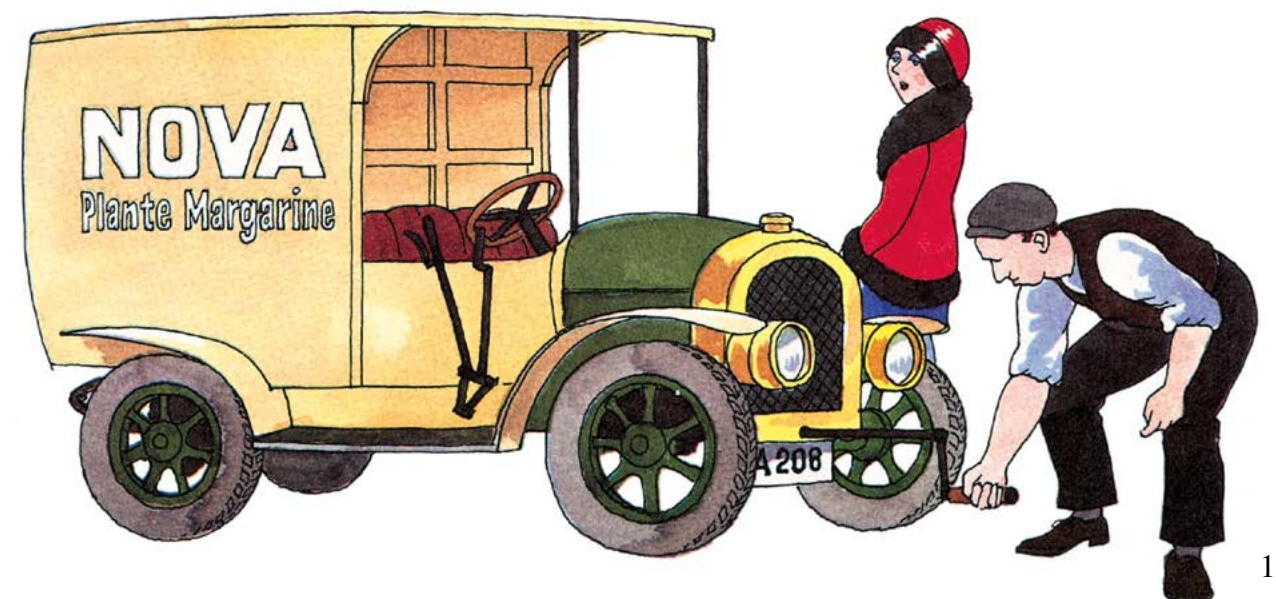
Mælkedrengene havde det nok værst. De skulle stå tidligt op om morgenen, så mælken kunne stå klar uden for folks døre.

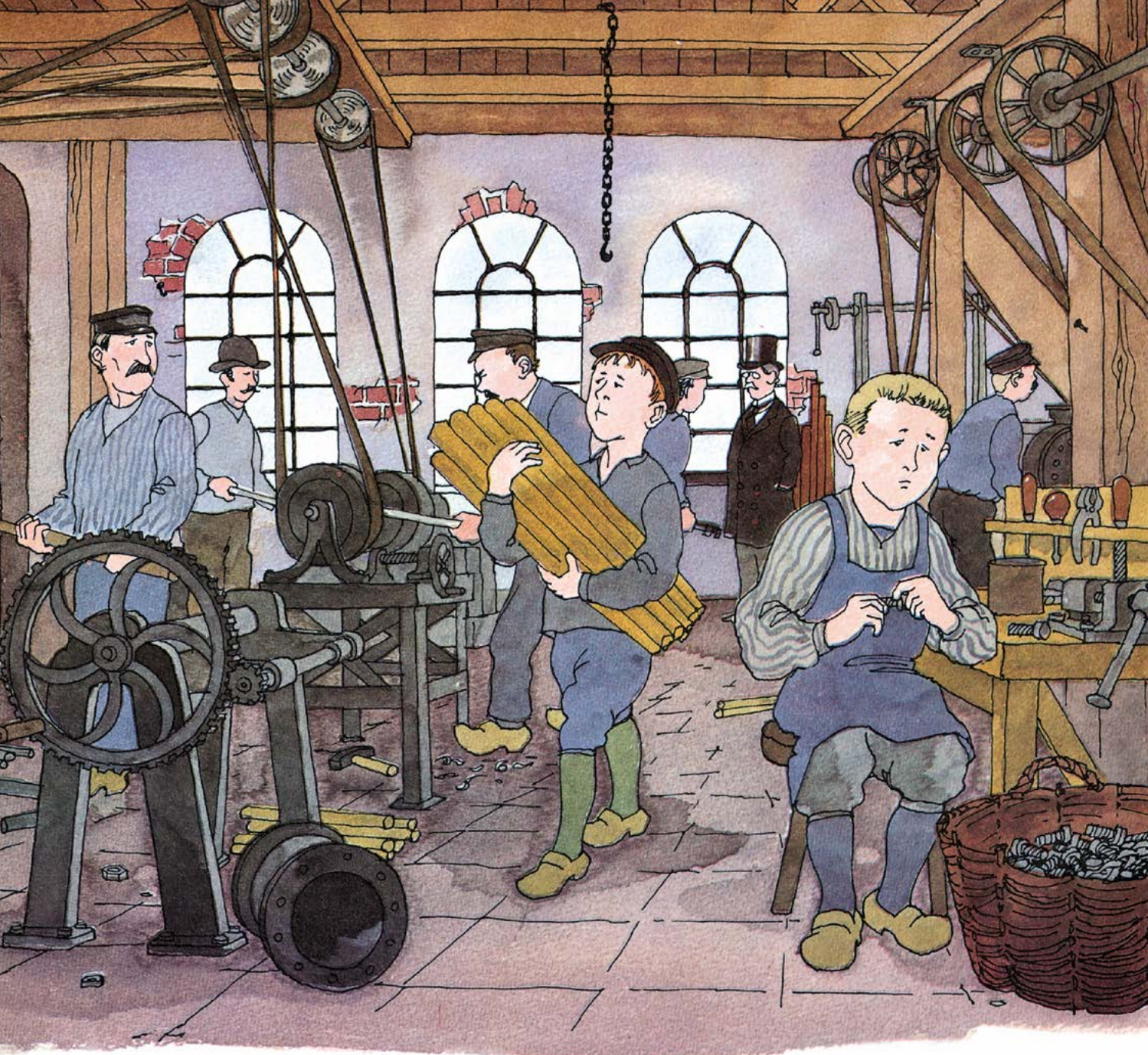
Når de kom i skole, var de tit så søvnige, at de ikke kunne holde sig vågne i timerne. Men deres arbejde var nødvendigt, for ingen mennesker havde køleskab.

Bilerne var klodsede og brugte megen benzin. Og man skulle starte dem med et håndsving foran på bilen. Gearstang og bremsestang sad ude i det fri på bilens ene side.

Kørslen var ikke særlig behagelig. For bilerne blev rystet af brostenene i byerne og de mange huller i vejene på landet. Men bilerne kunne holde til det. De var solidt bygget.

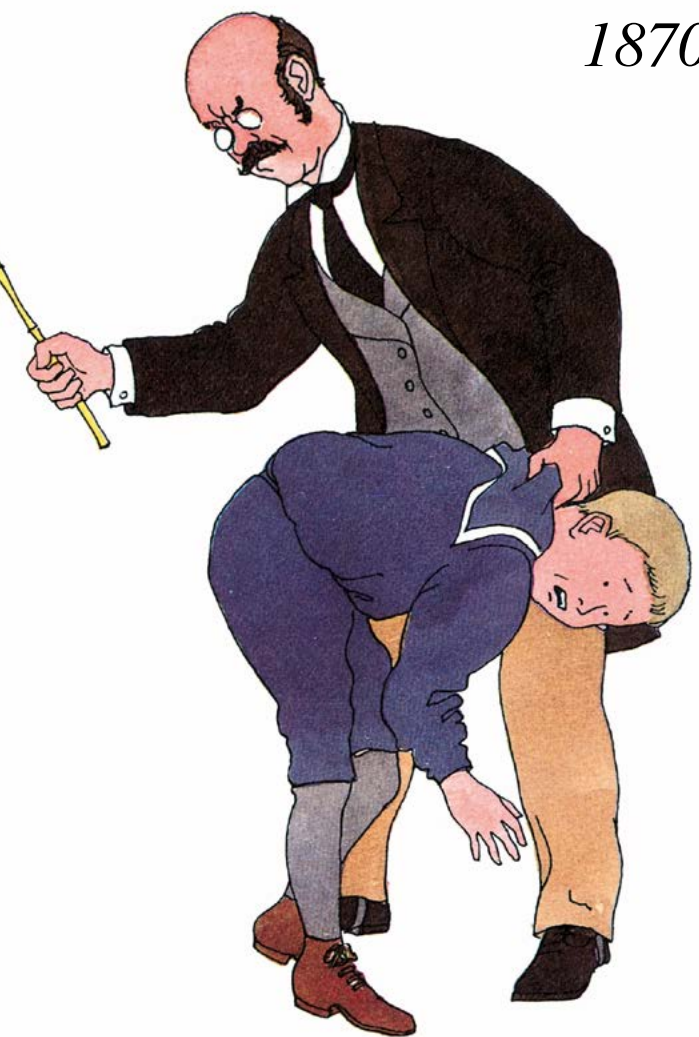

Man havde ikke elektricitet. I fabrikkerne blev maskinerne trukket af dampmaskiner. De drev aksler oppe under loftet, der var forbundet med maskinerne med remme. Hvis arbejderne ikke passede på, kunne de nemt komme til skade med remmene.

Mange børn arbejdede på fabrikkerne, fordi de skulle have langt mindre i løn end de voksne arbejdere. Mange mente, at det var forkert, og i 1873 blev der vedtaget en lov, som krævede, at børnene mindst skulle være ti år. De måtte også kun arbejde i seks en halv time om dagen.

I dag er det forbudt for voksne at slå på børn. Men det gjaldt ikke i 1870. Børn kunne få bank både hjemme og i skolen, hvis de voksne syntes, at de var ulydige. Ja, de risikerede endda at blive slået med et spanskrør, hvis de ikke kunne deres lektier.

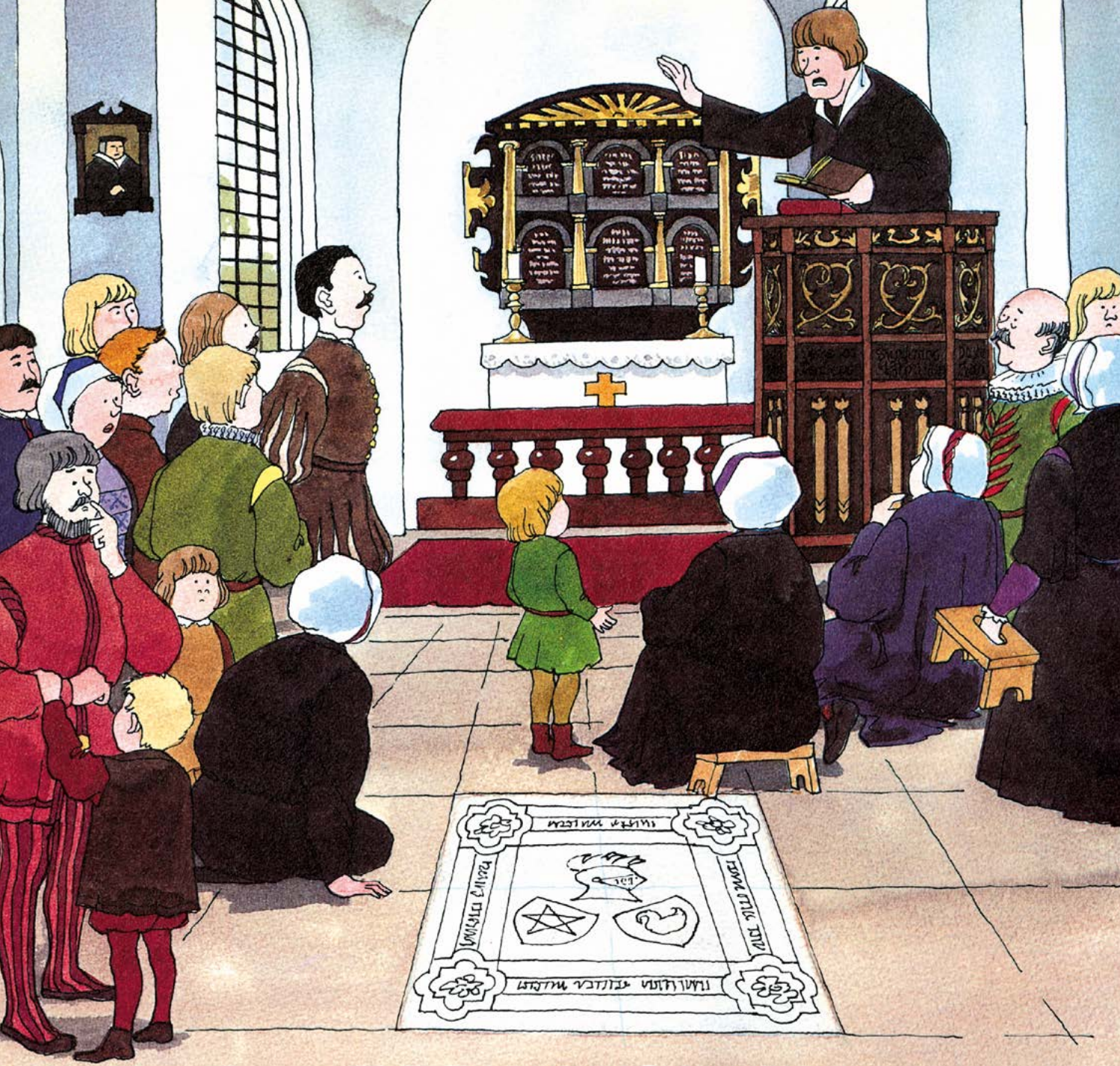
Når de unge blev konfirmeret, skulle de ud at tjene for fremmede, ofte på en gård. De kunne ikke blive boende hos deres forældre, som de kan i dag. Og de fik det sjældent rart. Arbejdet var hårdt, og deres værelser var små og kolde.

I 1550 var byen befæstet med volde, planker og tårne. På et stykke var der endda en rigtig bymur. Men de færreste byer havde penge nok til at lave en mur, der gik rundt om hele byen. Derfor var de lette at erobre, hvis de blev angrebet af en hær med mange soldater. Uden for byen kunne man se galgen, hvor forbrydere hang til skræk og advarsel.

Man kunne også se Sankt Jørgens gården, hvor de spedalske boede. De led af en frygtelig sygdom, som ødelagde ansigter, hænder og fødder. Og da man var bange for, at de skulle smitte, måtte de ikke komme ud blandt andre mennesker. I mange byer minder navne som Skt. Jørgens Gade og Skt. Jørgens Sø endnu om det sted, hvor Skt. Jørgens gården lå.

Kirkerne var et midtpunkt i folks liv. Her søgte de til, når byen var truet af krig, eller sygdomme rasede. De fandt trøst ved at synge salmer og høre præsten tale fra prædikestolen.

Når folk døde, blev de tit begravet i kirken, og over graven blev der lagt en gravsten, som alle kunne se. Disse gravsten kan man stadig se i mange danske kirker.

Det kostede penge at blive begravet på denne måde. Men kirkerne havde brug for disse penge, for det var dyrt at holde dem vedlige.

De fleste mennesker troede på hekse. Man mente, at visse kvinder kunne udøve trolddom og bringe ulykker over folk. Hvis de blev angivet og dømt, risikerede de at blive brændt.

Man mener, at omkring hundrede kvinder blev brændt for hekseri. I de fleste tilfælde blev de dog kvalt først, inden de blev anbragt på bålet.

